

УДК 007:304:655

Владімірська Р. Л.,

аспірант кафедри видавничої справи та редагування Видавничо-поліграфічного інституту Національного технічного університету України «КПІ»

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ

Метою наукової розвідки є аналіз практичних засобів захисту авторських прав на книжкову продукцію на основі зарубіжного досвіду. В результаті дослідження зроблено такі висновки: для захисту авторських прав на електронні книжки зазвичай використовують певні технологічні засоби, щоб обмежити їх копіювання, друк та обмін; DRM-технології не є ідеальним засобом вирішення проблеми контрафактної продукції; найкращим способом захистити свої права та збільшити прибуток є різноманітні маркетингові засоби.

Ключові слова: електронна книга, авторські права, захист авторських прав

Постановка проблеми. Останні політичні події засвідчили, що європейська інтеграція є провідним вектором зовнішньої політики України. Приведення вітчизняного законодавства у відповідність до міжнародних вимог є однією з головних умов вступу України до Європейського союзу. Особливого значення набуває захист в Україні авторських прав та інтелектуальної власності.

Основним документом, який повинен сприяти охороні інтелектуальної власності є Закон «Про авторське право і суміжні права». Цей Закон охороняє особисті немайнові права і майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані із створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва — авторське право, і права виконавців, виробників фонограм і відеограм та організацій мовлення — суміжні права [15]. Крім цього, відносини в сфері авторського права та суміжних прав регулюють такі закони та нормативно-правові акти: Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року (Женева) від 06.09.1952 року [18], Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Рим) від 26.10.1961 року [20], Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності (Стокгольм) від 14.07.1967 року [19], Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 24.07.1971 року [17], Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності в процесі виробництва, експорту, імпорту та розповсюдження дисків для лазерних систем зчитування» [7], Указ Президента «Про заходи

щодо охорони інтелектуальної власності в Україні» [6], Постанова КМУ «Про затвердження розміру, порядку та умов виплати винагороди (роялті) за комерційне використання опублікованих з комерційною метою фонограм, відеогам, їх примірників та зафіксованих у них виконань» [4] та деякі інші.

На формування законодавчої бази у галузі захисту інтелектуальних прав також впливають документи, що визначають засади інтеграції України до ЄС, зокрема Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС (1994) [12]; Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу, затверджена Указом Президента України від 11 червня 1998 року № 615/98 [5]; Програма інтеграції України до ЄС [8]; Угода про співробітництво в галузі охорони авторського права і суміжних прав [16] тощо.

Водночас, стан охорони авторського права в Україні не можна визнати задовільним. Однією із причин є сформовані за радянських часів традиції, оскільки тоді загальний підхід базувався на широкій доступності творів літератури та мистецтва без дозволу автора. Тема захисту авторського права на законодавчому та практичному рівнях залишається мало дослідженою у вітчизняній періодиці. Більшість повідомлень стосується порушень в цій галузі [2; 3; 10], не вказуються причини та шляхи подолання цієї ситуації.

Актуальність роботи зумовлена низьким рівнем захисту авторських прав на паперові та електронні книги в Україні та засиллям контрафактної продукції в Інтернеті, а також необхідністю пошуку шляхів залучення додаткових коштів, що сприятиме підвищенню прибутковості видавництва, поширенню книжкової продукції та розвитку культури в цілому.

Метою наукової розвідки є аналіз практичних засобів захисту авторських прав на книжкову продукцію на основі зарубіжного досвіду. Метою дослідження передбачено розв'язання таких завдань: 1) відобразити технологічні засоби для захисту електронних книг від незаконного копіювання; 2) проаналізувати шляхи гармонізації захисту книги як товару із необхідністю якомога значнішого поширення книги з урахуванням її соціокомунікативного та загальнокультурного значення; 3) запропонувати маркетингові шляхи захисту книжкової продукції.

Методологія. У роботі використовувалися загальнонаукові методи аналізу і синтезу, моделювання, абстрагування та узагальнення. Цілісність дослідження забезпечують системний і структурно-функціональний підходи.

Результати. У 2011 році світовий гігант Amazon уперше звітував про те, що продажі електронних книжок перевищили продажі традиційних. Видавці у США почали вважати бізнес, пов'язаний з випуском електронних видань, вигідним завдяки високим маржинальним прибуткам та низькій собівартості. Тим часом європейські видавці ставилися до електронних видань

більш обережно [27]. У 2012–2013 роках сегмент електронних видань на європейському видавничому ринку суттєво збільшився. За оцінками експертів, у 2014 році на них припадатиме 13–14 % ринку [25, с. 9–11]. Це спровокувало структурні зміни у видавничій індустрії та сприяло проведенню експериментів щодо пошуку нових бізнес-моделей. У нових умовах видавці шукають партнерів серед телекомунікаційних гігантів та інших технологічних компаній, з'являються спеціалізовані підприємства із випуску цифрових книг та адаптації даних до потреб читачів та книжкової торгівлі.

Між тим, в Україні світові тенденції проявляються не так виразно й далеко не всі видавництва займаються виготовленням та продажем електронних книжок. Це пов'язано з економічною нестабільністю та читацькими звичками. Цифрові книги в Україні є малою частиною нової видавничої екосистеми. Одна з основних причин такого становища — велика кількість безкоштовних контрафактних файлів, наявних у вільному доступі в мережі Інтернет.

Отже, нелегальний контент позбавляє прибутків авторів та видавців, хоча чітких шляхів подолання такого становища немає ні в Україні, ні в інших країнах, де постійно спалахують суперечки щодо законодавчих ініціатив в царині захисту цифрових видань.

Наприклад, 1 жовтня 2011 року Канада, США, Австралія, Японія, Марокко, Нова Зеландія, Сингапур та Південна Корея підписали Торгівельну угоду проти контрафакту (Anti-Counterfeiting Trade Agreement, АСТА). Мексика, Швейцарія і Європейський Союз утрималися від її підписання, але взяли участь у церемонії, чим підтвердили свою підтримку ініціативи та заявили про намір продовжувати роботу з підготовки й прийняття угоди в найкоротші терміни. Угода встановлює суворий нагляд за дотриманням авторського права в Інтернеті і на ринку інформації, інформаційних технологій і товарів, заснованих на інформаційних технологіях. Відповідно до угоди, працівники митниці мають право оглядати ноутбуки, MP3-плеєри та мобільні телефони на предмет зберігання в них файлів, пов'язаних з порушенням закону про авторське право. Проект також передбачає можливість блокувати доступ абонентів до мережі після виявлення багаторазових фактів використання ними нелегального контенту. Він також припускає введення нових вимог до Інтернет-провайдерів, які включають в себе часткове розголошення інформації, пов'язаної з діяльністю користувача, і впровадження методів повної ідентифікації будь-якого абонента, в тому числі обов'язкова ідентифікація користувачів P2P-мереж, таких як BitTorrent. Противники прийняття АСТА, в число яких входять також багато експертів, юристи, журналісти і політики, вважають, що програма приховує в собі великі небезпеки для майбутнього Інтернету, свободи слова і прав людини. У ній містяться занадто розмиті вимоги, які можуть

при бажанні використовуватися для посилення контролю за суспільством в Інтернеті. Після тривалих консультацій Рада Європейського Союзу також остаточно прийняла угоду. Але Парламент Європейського Союзу прислухався до побажань громадськості і 4 липня 2012 року відхилив законопроект АСТА, який загрожував обмеженням громадянських свобод і права вільного доступу до інформації [11].

Окрім законодавчих ініціатив, існують технологічні засоби захисту електронної видавничої продукції. Копіювати та поширити друковану книгу — складний та недешевий процес, хоча знайти для цього технологічні можливості нині досить просто. Водночас копіювання та поширення електронних книг вимагає певних технологічних ресурсів й не потребує значних інвестицій. Цифрове піратство здебільшого складно виявити та застосувати до нього певні санкції, на відміну від піратства, пов'язаного із друкованими виданнями. У таких умовах, управління цифровими правами (DRM, digital rights management) — є намаганням власників цифрових прав зробити піратство нелегальним та технологічно неможливим. DRM-системи почали активно розробляти на початку 2000-х років. По суті, це специфічний клас технологій, що дозволяють контролювати використання цифрового контенту та запроваджувати обмеження щодо того, як саме використовується файл [24]. Загалом, DRM-системи можна поділити на два типи:

- ліцензійні угоди, що контролюють та обмежують доступ до ліцензійних матеріалів та можуть бути умовою користування певним сайтом або завантаження певної продукції;
- шифрування, кодування або привласнення цифрової мітки. Зазвичай ця технологія використовується для контролю за відтворенням онлайн-інформації, у тому числі створення резервних копій для персонального користування оффлайн.

Найчастіше мета захисту електронної книги — обмежити копіювання, друк та обмін. Зазвичай вибір DRM-технології залежить від пристрою для читання, де буде відкриватися та чи інша книга. На сьогодні існує п'ять основних форматів електронних книг: Mobipocket, KF8, Toraz, ePub та PDF.

В читанках Amazon Kindle використовуються формати Mobipocket, KF8 та Toraz. Також ці пристрої підтримують PDF-файли. Пристрої інших виробників найчастіше підтримують формат ePub, але в них можуть застосовуватися різні системи захисту авторських прав. Існує чотири основних системи, розроблені Amazon, Adobe, Apple та Marlin Trust Management Organization (MTMO).

Система захисту від розробників Amazon — це адаптована версія шифрування Mobipocket, яка може застосовуватися до книжок у форматах Amazon Mobipocket, KF8 та Toraz. Книги, захищені за допомогою Apple Fairplay,

можна відкривати лише на пристроях Apple під управлінням операційної системи iOS.

Adobe Adept DRM була розроблена для захисту форматів ePub та PDF. Важливо, що захищені подібним чином книжки можна також відкривати за допомогою спеціальних програм від сторонніх розробників та програмного пакету Adobe Digital Editions на різних пристроях, незалежно від їх виробника.

Marlin DRM також є універсальною системою. Це колективна розробка п'яти компаній: Intertrust, Panasonic, Philips, Samsung та Sony. Її використовує, наприклад, досить відомий видавець електронних підручників Kno [23]. Для відкриття цих книжок потрібно встановити спеціальну програму Kno App, сумісну із найбільш поширеними мобільними операційними системами iOS та Android.

Для перегляду захищених електронних книг на ПК існують програми Adobe Reader та Microsoft Reader. Тут застосовуються різні підходи до захисту авторських прав. Після відкриття книги у Adobe Reader читачеві будуть запропоновані умови використання файлу, наприклад вільне завантаження, або друк, копіювання фрагментів у буфер тощо. Рівень захисту залежить від видавця або продавця, іноді права користувача можуть також бути обмежені самим лише читанням.

Microsoft Reader також дозволяє виготовляти електронні книги з різним ступенем захисту. Найбільш лояльний його ступінь забороняє лише робити зміни у файлі. Якщо видавець обрав другий ступінь, то після завантаження файлу користувач отримує персональну цифрову мітку, тому не може передавати книгу іншим. Подібна схема використовується компанією Ereader, яка прив'язує до копії електронної книги дані про платіжну картку покупця.

Також Microsoft Reader може прив'язати книгу до аккаунту Microsoft Passport, й книга відкриватиметься лише на тому пристрої, де була вперше завантажена.

Незважаючи на цінність DRM-систем (захист файлів від незаконного використання), на практиці вони не виконують свого призначення. Одна з найголовніших причин полягає у тому, що існує безліч програм, спрямованих на видалення захисту. Отже, якщо DRM є змога вилучити, то єдина вигода, яку можна отримати — це дозволити чесним людям залишитися чесними. Деякі люди, що купують електронні книги, не вбачають нічого поганого у тому, щоб дати їх почитати своїм друзям, але DRM-захист не дозволить це зробити.

Крім того, за допомогою DRM продавець отримує багато відомостей щодо покупця електронного видання. Мав місце випадок, коли Amazon.com дистанційно видала книгу у користувачів й повернула за неї кошти. За іронією долі, це було видання «1984» та «Ферма тварин» Дж. Оруела. З цим випадком

пов'язана кампанія у пресі, де продавця порівнювали із Великим Братом, що постійно стежить за покупцями. Однак голова Amazon прилюдно вибачився, наполігши, що цей випадок був поодиноким і пов'язаний з тим, що видавець, який завантажив ці файли для продажу, не мав на це прав [26].

Надзвичайно важливим є також той факт, що суворі обмеження суперечать можливості використати соціальний, освітній або дослідницький потенціал електронної книги, адже книга не є звичайним товаром, отже, видавці повинні враховувати її гносеологічне, аксіологічне та соціокомунікативне значення.

Саме тому доктрина про справедливе використання є важливою частиною у законодавстві про авторське право деяких розвинених країни, зокрема США. Вона була розроблена задля встановлення рівноваги між правами автора певного контенту та потенціальною користю для усього суспільства, наприклад, дотримання свободи слова. Справедливе або добропорядне використання дозволяє копіювання, завантаження та друк захищеної авторським правом роботи з метою критики, коментування, згадування в новинах, навчання, наукової діяльності та досліджень. Для визначення законності користування копією враховують мету та характер використання твору, його природу (заснований на фактах менш захищений, або художній більш захищений), обсяг запозичень (він не повинен бути завеликим) й потенційний маркетинговий вплив від використання захищеної авторським правом роботи (справедливе використання не повинне заважати власнику авторських прав отримати прибуток) [9].

Деякі вчені наголошують, що використання DRM може завадити прийдешнім поколінням мати доступ до знань, отриманих у наші часи, оскільки захищені книги часто відкриваються лише на певних пристроях або за наявності спеціального електронного ключа, або на певний період.

Також деякі автори зазначають, що книги без використання DRM, навіть якщо вони незаконно поширюються, правлять за своєрідне паблісіті й збільшують коло користувачів, які згодні заплатити повну ціну за інші книги автора. Скажімо, журналіст Девід Пог виявив, що публікація однієї книги без електронного захисту збільшила загальний обсяг продажів його книг [24]. Саме тому видавнича індустрія повинна зосередитися на привертанні уваги читачів за допомогою дешевих законних й DRM-вільних завантажень, а не обмежувати користувачів суворими ліцензіями.

Існує кілька бізнес-моделей, що дозволять видавництву залучити додаткові кошти за відмови від DRM. В першу чергу, щоб запобігти незаконному копіюванню електронних видань, слід зробити завантаження книги простим й дешевим. На некомерційних сайтах іноді знайти потрібний продукт досить важко. Якщо припуститися орфографічної помилки у пошуковому запиті, результат буде негативний. Крім того, нелегальні сайти часто є джерелом вірусів

для комп'ютера користувача. Також окремі сайти обмежують обсяг трафіку й завантаження триває аж надто довго. Цих проблем можна уникнути, коли скачувати копію на офіційному сайті видавництва. Якщо ціна не буде надто високою, користувач, скоріше за все, віддасть перевагу надійному джерелу. Показовим прикладом тут є всесвітньо відома письменниця Дж. Роулінг, яка побудувала власний канал продажів романів про Гаррі Поттера й продавала книжки без DRM. Подібна стратегія також дозволила їй налагодити пряме спілкування з користувачами [22].

На нашу думку, особисті звернення авторів або їх блоги на сторінках веб-сайтів видавництв також є ефективним засобом для формування свідомого ставлення до електронної книги та поваги до видавництва й автора.

Інша бізнес-модель передбачає використання хмарних технологій. Тобто на серверах видавництва розміщуються усі необхідні читачеві матеріали й він сплачує лише абонентську плату за доступ до них. Це дозволить створити своєрідну соціальну мережу користувачів, які зможуть обмінюватися інформацією та думками із видавцями.

За аналогією до програм для смартфонів на основі операційної системи Android, видавництво може отримувати кошти не безпосередньо від продажу книги, а від розміщення реклами у електронному файлі, що завантажується безкоштовно. Також електронний контент можна використовувати задля просування паперових продуктів, розміщуючи частину майбутньої книги в електронному варіанті.

Цікавим варіантом отримання прибутку від електронної продукції може бути продаж спеціального ваучера «на підтримку» автора або видавництва. За умови його придбання читач на певний термін отримує необмежений доступ до книжкової продукції.

Ще один ефективний засіб захисту авторського права — переконатись у тому, що оригінальний продукт у будь-якому разі буде кращим, аніж контрафактний. Це може стосуватися оформлення електронної книги, зручного форматування та різноманітних додаткових сервісів, наприклад, зворотній контакт з автором, запрошення на авторські читання, знижки на друкований аналог цього ж видання тощо.

Висновки. Отже, намагання якомога ефективніше захистити електронні книги від піратства є світовою тенденцією. Проте законодавчі ініціативи вступають тут у суперечку із громадянськими свободами, тому є предметом постійних дискусій.

Для захисту авторських прав на електронні книжки зазвичай використовують певні технологічні засоби, щоб обмежити їх копіювання, друк та обмін. Як правило, електронні книги прив'язані до певної кількості пристроїв для їх

читання, наприклад ПК або електронних читанок. Й хоча більшість читанок дозволяє відкривати різні дешифровані файли, зазвичай електронна книга продається у форматі, сумісному із конкретним пристроєм. Наприклад, у покупця електронна книга для пристрою Barnes & Noble Nook виникнуть труднощі із відкриттям книги на пристрої Amazon Kindle, а електронні книги, придбані на Amazon, можуть читатися лише на пристрої Kindle, або на інших пристроях лише за умови встановлення спеціального програмного забезпечення.

DRM-технології також не є ідеальним засобом вирішення проблеми контрафактної продукції. Існують певні проблеми та застороги, оскільки технологічні обмеження на використання електронних книг виходять за межі того, що зазвичай розуміють під кримінальними діями, й перетинаються з можливістю покупця використати своє право на електронну книгу так само, як він міг би це зробити з паперовою книгою. На відміну від паперових видань, більшість електронних видань не можна перепродати, передати або позичити на тривалий термін, оскільки зазвичай вони продаються із певними ліцензійними обмеженнями.

DRM надають можливість продавцю контролювати цифровий контент або пристрої після того, як вони були передані користувачу. Це не дає можливості читачеві копіювати контент або конвертувати його у інший формат, крім того, це прив'язує користувачів до конкретних пристроїв та програмного забезпечення. Не слід забувати й про те, що застосування цих засобів ускладнює процес створення електронних книг.

Крім того, ефективність програмних засобів, спрямованих на обмеження копіювання та завантаження, постійно наражається на загрозу з боку піратських програм, спрямованих на «розблокування» та безкоштовне поширення електронних книг. Сьогодні в Інтернеті можна знайти велику кількість програм, що дозволяють «зламати» DRM-захист файлу, навіть не дуже досвідченому користувачеві.

Таким чином, найкращим способом захистити свої права та збільшити прибуток є різноманітні маркетингові засоби. Передовсім видавництву варто подбати про те, щоб завантаження електронних книг із сайту було простим і дешевим. Також потрібно формувати свідоме ставлення та повагу читачів через різноманітні звернення. Ще один спосіб — створення своєї соціальної мережі читачів. Можна також задіяти рекламу сторонніх компаній або продавати ваучери, спрямовані на підтримку автора, а не книги.

Не слід забувати й про якість електронної книги, яка має бути значно вищою, аніж контрафактна копія, а також про додаткові сервіси, скажімо, знижки на інші продукти або спрощену зможу спілкування безпосередньо із автором.

Література:

1. *Еннан Р. С.* Правова охорона інтелектуальної власності в європейському союзі: передумови формування, сучасний стан, тенденції розвитку / Р. С. Еннан // Часопис цивілістики. — 2012. — вип. 13. — С. 110–119.
2. *Кайді В. В.* Проблема захисту авторського права в електронному книговиданні / В. В. Кайді // Вісник Харківської державної академії культури: зб. наук. пр. / М-во культури України; [редкол.: В. М. Шейко (відп. ред.) та ін.]; за заг. ред. В. М. Шейка. — Х., 2012. — Вип. 36. — С. 217–226.
3. *Крим А.* Авторське право в Україні: порушення без покарання [Електронний ресурс] // Телекритика. — Режим доступу: <http://www.telekritika.ua/daidzhest/2012-12-22/77701>
4. *Про затвердження розміру, порядку та умов виплати винагороди (роялті) за комерційне використання опублікованих з комерційною метою фонограм, відеограм, їх примірників та зафіксованих у них виконаць [Електронний ресурс]:* Постанова КМУ від 18 січня 2003 року № 71. — Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-2003-%D0%BF>.
5. *Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу [Електронний ресурс]:* указ Президента від 11 червня 1998 року № 615/98. — Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/615/98>.
6. *Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні [Електронний ресурс]:* указ Президента від 27 квітня 2001 року № 285/2001. — Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/285/2001>.
7. *Про невідкладні заходи щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності в процесі виробництва, експорту, імпорту та розповсюдження дисків для лазерних систем зчитування [Електронний ресурс]:* указ Президента України від від 30 січня 2002 року № 85/2002//. — Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/2002>.
8. *Про Програму інтеграції України до Європейського Союзу [Електронний ресурс]:* указ Президента від 14 вересня 2000 року № 1072/2000. — Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1072/2000>.
9. *Сумлінне використання [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія.* — Режим доступу http://uk.wikipedia.org/wiki/Добропорядне_користування (дата звернення: 26.02.2013). — Назва з екрану.
10. *США: Україна — найбільший порушник авторського права [Електронний ресурс] // Українська правда.* — Режим доступу <http://www.pravda.com.ua/inozmi/bbc/2013/05/4/6989390/>.
11. *Торгівельна угода проти контрафакту [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія.* — Режим доступу http://uk.wikipedia.org/wiki/Торгівельна_угода_проти_контрафакту (дата звернення: 26.02.2013). — Назва з екрану.
12. *Угода про партнерство та співробітництво [Текст] :* повний текст угоди, підписаної між Європейським Союзом та Україною в Люксембурзі 16 червня 1994 року. — Київ : Представництво Європейської Комісії в Україні, 1995 р. — 69 с.
13. *Україна про авторське право: порушували і порушуватимемо [Електронний ресурс] // Західна інформаційна корпорація.* — Режим доступу <http://zik.ua/ua/news/2013/05/10/407903>.

14. *Україна* про авторське право: порушували і порушуватимемо [Електронний ресурс] // Західна інформаційна корпорація. — Режим доступу <http://zik.ua/ua/news/2013/05/10/407903>.
15. *Україна*. Закони. Закон України про авторське право і суміжні права [Електронний ресурс] : за станом на 5 грудня 2012 р. / Верховна Рада України. — Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
16. *Україна*. Закони. Закон України Про ратифікацію Угоди про співробітництво в галузі охорони авторського права і суміжних прав [Електронний ресурс] : за станом на 27 січня 1995 р./ Верховна Рада України. — Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/34/95-%D0%B2%D1%80>.
17. *Україна*. Закони. Конвенції. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів [Текст] : паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р. — Офіц. вид. — К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2004. — 37 с.
18. *Україна*. Закони. Конвенції. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року [Текст]. — Офіц. вид. — К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. — 27 с.
19. *Україна*. Закони. Конвенції. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності (Стокгольм) від 14.07.67 року. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_169.
20. *Україна*. Закони. Конвенції. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Рим) від 26 жовтня 1961 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_763.
21. *Bide M.* The Challenge For Standards In The E-Book Supply Chain / Mark Bide // Information Standards Quarterly. — 2011. — Vol. 23, Issue 2. — P. 25-30.
22. *Kemari H.* DRM and the Future of Publishing [Електронний ресурс] / Howell Kemari // Pubsoft [сайт]. — 2013, 31 листопада. — Режим доступу <http://pubsoft.com/drm-future-publishing/> (дата звернення: 25.06.2014). — Назва з екрану.
23. *Marlin Community Announces Availability of eBook DRM Specification* [Електронний ресурс] // Reuters edition: U.S. [сайт]. — 2011, 29 серпня — Режим доступу <http://www.reuters.com/article/2011/08/29/idUS142116+29-Aug-2011+BW20110829> (дата звернення: 25.06.2014). — Назва з екрану.
24. *McKenzie E.* A Book by any Other Name: E-Books and the First Sale Doctrine [Електронний ресурс] / Elizabeth McKenzie // Chicago-Kent Journal of Intellectual Property. — 2013. — Vol. 12, Iss. 1. — Режим доступу http://studentorgs.kentlaw.iit.edu/ckjip/wp-content/uploads/sites/4/2013/07/03_12IntellProp572013.pdf (дата звернення: 25.06.2014). — Назва з екрану.
25. *Simon J. P.* The Book Publishing Industry/ Simon Jean Paul, Giuditta de Prato, — Seville: European Commission Joint Research Centre, 2012, — 100 p.
26. *Stone B.* Amazon Erases Orwell Books From Kindle Devices [Електронний ресурс] / Brad Stone // The New York Times [сайт]. — 2010, 18 липня. — Режим доступу <http://www.nytimes.com/2009/07/18/technology/companies/18amazon.html> (дата звернення: 25.06.2014). — Назва з екрану.

27. *Turning the Page: The Future of eBooks* (study of PricewaterhouseCoopers) [Електронний ресурс] // PricewaterhouseCoopers [сайт]. — 2010. — 36 р. — Режим доступу http://www.pwc.com/en_GX/gx/entertainment-media/pdf/eBooks-Trends-Developments.pdf (дата звернення: 26.02.2014). — Назва з екрану.

Владимирская Р. Л. Проблемы интеграции зарубежного опыта защиты авторских прав.

Целью научного исследования является анализ практических средств защиты авторских прав на книжную продукцию на основе зарубежного опыта. В результате исследования сделаны следующие выводы: для защиты авторских прав на электронные книги обычно используют определенные технологические средства, чтобы ограничить их копирование, печать и обмен; DRM-технологии не являются идеальным средством решения проблемы контрафактной продукции; лучшим способом защитить свои права и увеличить прибыль являются разнообразные маркетинговые средства.

Ключевые слова: электронная книга, авторские права, защита авторских прав.

Vladimirska R. Problems of integration of international experience with copyright protection.

The purpose of the study is to analyze the international experience and practical means of copyright protection for book publishing industry. The conclusions of the research are the following: certain technological means are used to restrict copying, printing and sharing of e-books; DRM-technology is not the ideal way to solve the problem of counterfeit goods; the best way to protect copyright and increase profits are various marketing tools.

Keywords: Ebook, copyright, copyright protection.

УДК 007:304:659.3

Войтович Н. О.,

магістр журналістики, асистент кафедри теорії і практики журналістики, факультету журналістики Львівського національного університету ім. Івана Франка

Кравець Р. К.,

магістр журналістики, студент факультету журналістики Львівського національного університету ім. Івана Франка

СУЧАСНА ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА: РОСІЯ ПРОТИ УКРАЇНИ

У статті розглянуто поняття інформаційної війни. Названо та проаналізовано основні тенденції розвитку технологій таких війн. Авторами проаналізовано конкретні інформаційні атаки російського телебачення щодо України впродовж лютого–березня 2014 року.

Ключові слова: інформаційний простір, інформаційна війна, пропаганда, Україна, Росія, засоби масової інформації (ЗМІ), інформаційна атака.